

ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Данилевська О.Е.

студентка,

Науковий керівник: **Яненко І.Г.**

доктор економічних наук, професор,

Чорноморський державний університет імені Петра Могили

ВПЛИВ СТАНУ КЛАСТЕРНОГО РОЗВИТКУ НА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ

В умовах глобалізації завжди постає питання конкурентоздатності, як окремої категорії ринку, так і країни загалом. Коли йдеться про конкурентоздатність національної економіки постають питання про механізми, які прискорюють реформування та вдосконалення внутрішніх ринкових інститутів. Ці механізми формуються в залежності від моделі економіки, пріоритетних галузей та системи управління. В Україні часто у діяльності підприємств, бізнесу та держави відсутня цілеспрямованість і узгодженість дій, тож підвищення ефективності взаємозв'язків вище наведених інституцій є первинною необхідністю української економіки.

Існує велика кількість різних теорій щодо вдосконалення взаємозв'язків між фірмами та організаціями, проте, як показує міжнародна практика процвітаючих фірм та економічних систем, найбільш ефективною формою вдосконалення є кластерний механізм. В основу теорії кластерного механізму покладено поняття „кластер” – зосередження найбільш ефективних і взаємозалежних видів економічної діяльності, тобто сукупність взаємозалежних груп успішно конкуруючих фірм, що забезпечують конкурентні позиції на галузевому, національному та світовому ринках. [2, с. 563] Кластерний підхід дозволяє підвищити ефективність взаємодії приватного сектора, держави, торгових асоціацій, дослідницьких і освітніх установ в інноваційному процесі. [1, с. 46] Активна конкуренція в одній галузі поширюється на інші галузі кластера, що створює стимули до розвитку, особливо в інноваційному аспекті.

Для того, щоб оцінити вплив розвитку кластерної системи на загальну конкурентоздатність країни, використаємо Індекс

глобальної конкурентоздатності Всесвітнього економічного форуму (Global Competitiveness Index WEF). Це щорічний індекс, що розраховується експертами Всесвітнього Економічного Форуму для понад 100 країн світу. Включає в себе 12 субіндексів, в тому числі – субіндекс рівня розвитку інновацій та субіндекс ступеня розвитку бізнесу (business sophistication), в який входить показник рівня розвитку кластерів (state of cluster development).

Таблиця 1

Передові місця відповідно до індексу глобальної конкурентоздатності Всесвітнього економічного форуму

2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
США	США	Швейцарія	Швейцарія	Швейцарія	Швейцарія	Швейцарія
Швейцарія	Швейцарія	США	Швеція	Сінгапур	Сінгапур	Сінгапур
Данія	Данія	Сінгапур	Сінгапур	Швеція	Фінляндія	Фінляндія
Швеція	Швеція	Швеція	США	Фінляндія	Швеція	Німеччина
Німеччина	Сінгапур	Данія	Германія	США	Нідерланди	США
Фінляндія	Фінляндія	Фінляндія	Японія	Німеччина	Німеччина	Швеція
Сінгапур	Німеччина	Німеччина	Фінляндія	Нідерланди	США	Гонконг
73. Україна	72. Україна	82. Україна	89. Україна	82. Україна	73. Україна	84. Україна

Джерело: розроблено авторами з джерела: Центр гуманітарних технологій <http://gtmarket.ru>

Результати цього річного звіту свідчать, що Україна за останній рік у рейтингу глобальної конкурентоспроможності втратила 11 позицій, з 73 до 84, отримавши показник 4.05 бали з 7 можливих. Згідно зі звітом Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність за 2013-2014 рр. Україна продовжує демонструвати свої основні конкурентні переваги – освіту та ємність ринку. Гірша ситуація з інфраструктурою, технологіями, фінансами та бізнесом, а найгірша – з впровадженням інновацій та управлінською сферою. [3]

Для того, щоб краще оцінити розвиток кластерів та бізнесу загалом наведений рис.1, в якому порівнюються показники пострадянських країн, в тому числі і Україна.

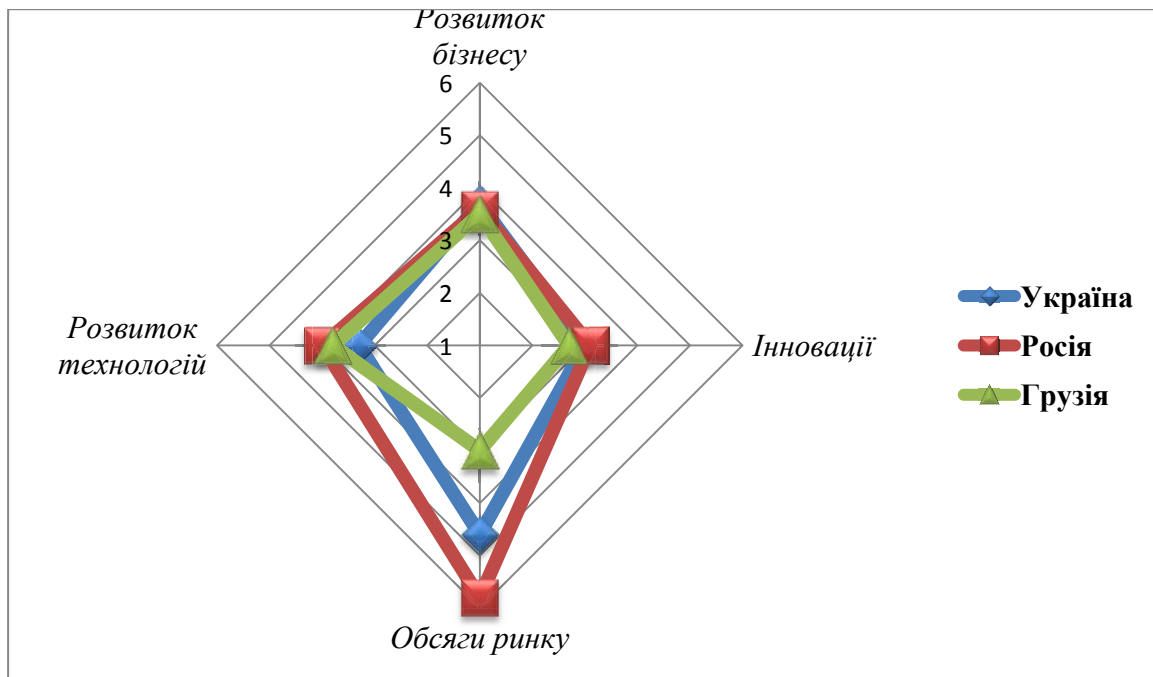

Рис. 1. Порівняльна діаграма основних субіндексів, що входять до індексу глобальної конкурентоздатності 2013-2014

Джерело: розроблено авторами з джерела [3]

Згідно вище наведених даних, можна зробити висновок про недостатній технічний і інноваційний розвиток всього пострадянського простору. Дані субіндекси України, Грузії та Росії дуже не суттєво різняться.

Показник розвитку бізнесу включає в себе оцінку бізнес-мереж і допоміжних галузей в країні. Необхідність даної оцінки полягає в важливості утворення кластерів. Кластери створюють більше можливостей для інновацій, знижують кількість бар'єрів для появи нових фірм. Тобто всі вище наведені показники дуже тісно взаємопов'язані. Для їх покращення повинні бути створені відповідні умови, чому і сприяє кластерний механізм.

Досвід країн, які очолюють рейтинг Всесвітнього економічного форуму протягом багатьох років, у розвитку кластерних систем, визначає прогресивність їх економік. Так, найбільш відомий транскордонний біофармацевтичний кластер «Біодолина» було утворено у 1996 році у долині річки Верхній Рейн. Він охоплює французький регіон Альзас, кантони північно-західної Швейцарії та німецьку землю Баден-Вюртемберг. У цьому транскордонному регіоні зосередилися відомі наукові установи (штаб-квартири таких світових фармацевтичних гігантів, як Новартіс, Рош, Сіба, висококваліфіковані людські ресурси та логістичні центри. [4]

Кластерна політика у Швеції є однією зі складових політики у сфері НДДКР та інновацій, але, знов-таки, з сильною регіональною

орієнтацією. Формування та розвиток кластерів є інструментом політики. В країні найпопулярнішою кластерною програмою є Vinnväxt («Віннвекст»). Передумовою участі в програмі є активна участь гравців, які представляють приватний, державний і дослідний сектор, а також політичні кола.

Програма «Віннвекст» є широко відомою в інших країнах як успішна програма національного рівня. Європейська Комісія використовує «Віннвекст» як взірць того, як слід стимулювати розвиток інноваційних систем і кластерів, що зробило Швецію до певної міри полігоном для обкатки політики в цій сфері. За даними Європейської Комісії програма добилася успіху завдяки проведенню на початковій фазі багатьох семінарів, котрі дали змогу учасникам програми винести уроки зі спроб і помилок, зроблених в інших країнах. [5, с. 32-33]

Отже, проаналізувавши сучасний стан розвитку кластерної системи України, її конкурентоспроможність, а також досвід європейських країн у розвитку кластерної системи, можна зробити висновок, що фінансування кластерних програм – є інвестицією майбутнього, що здатна вивести економіку країни на європейський рівень. Утворення зв'язків між бізнесом та державою, за допомогою адміністративного механізму та інвестування коштів в інноваційні проекти здатне зробити Україну більш конкурентоздатною на світовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Матросова Л. М. Лященко О. В. Проблеми розвитку регіональних кластерних структур в Україні / Л. М. Матросова О. В. Лященко // Економічний вісник Донбасу, «Міжнародна та регіональна економіка». –2011. – № 3 (25). – С. 42-46.
2. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / за ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 820 с.
3. Info-Light. Аналіз індексу конкурентоспроможності України В 2013-2014 рр. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://infolight.org.ua/content/analiz-indeksu-konkurentospromozhnosti-ukrayini-v-2013-2014-rr>
4. Горблюк Р., Демченко В., Пелешак І. Узагальнення світового досвіду розвитку транскордонних кластерів. // Звіт НДР «Розробка регіональної стратегії формування та підтримки розвитку транскордонних кластерів». Наук. кер. д.е.н., проф. Н.Мікула. № держреєстрації 0106U013076. – Львів, 2008р. -166с.
5. Передовий досвід розвитку кластерів// for the Programme Sustainable Economic Development and Employment Promotion (SEDEP) in the Ukraine PN: 2007.2159.7 – Київ, 2009 р. – 69 с.